

МІКРОТОПОНІМИ ЯК ОКРЕМИЙ КЛАС ОНІМІВ**Надія СЛЮЗАР (ВЕБЕР)***кандидат філологічних наук, викладач Калуського коледжу**культури і мистецтв (Україна, Калуш)**E-mail: weber_nadja@ukr.net**ORCID ID: 0000-0003-2477-7968*

У статті зроблений огляд основних теоретичних праць, у яких аналізується питання функціонування терміна «мікротопонім». Неоднозначність визначення й трактування зумовлена недостатнім опрацюванням термінологічного апарату ономастичної науки. Однак дослідження регіональної мікротопонімії набуває особливої ваги, оскільки не тільки збагачує українську ономастику новим, цінним матеріалом, але й сприяє поглибленню теоретико-методологічних засад вивчення назв мікрооб'єктів та є актуальним під час подальшого аналізу онімів. В українській ономастичній науці є низка праць, присвячених дослідженню назв мікрооб'єктів окремих регіонів. Зокрема Є. О. Черепанова вивчала мікротопонімію Чернігівсько-Сумського Полісся, Я. О. Пура – Рівненщини, Н. І. Лісняк – Західного Поділля, О. І. Михальчук – Підгір'я, Н. В. Сокіл – Сколівщини, В. Ф. Банької – басейну річки Уж, О. В. Заїнковська – південно-східного Поділля, О. І. Проць – півночі Львівської області, Р. О. Ляшенко проаналізував мікротопоніми Кіровограда, в історичному аспекті мікротопонімію Чернівецької області опрацював І. Г. Чеховський. Для мікротопонімів характерний тісний зв'язок з апелювальною лексикою, обмежена сфера вживання та функціонування, неофіційність і нефіксованість, передача внаслідок безпосередньої усної комунікації, утворення на базі діалектної лексики, варіативність. Вони виникають унаслідок стихійної народної творчості й не піддаються адміністративному впливу.

Ключові слова: мікротопонім, ономастика, топонім, макротопонім, онім, апелютив.

Постановка проблеми. Великою перевагою сучасних ономастичних студій є звернення до регіональних різноаспектних досліджень, які в останні роки особливо актуальні. Адже власні назви незначних об'єктів як окрема складова онімного простору також потребують детального аналізу, оскільки їх кількість незліченна.

Мікротопоніми належать до найменш вивченого класу онімів України й водночас до найчисленнішого, тому на теоретичному рівні важливим є їхнє розмежування та виокремлення з-посеред інших топонімів, установлення принципів і критеріїв аналізу. Неоднозначно також трактують зміст самого терміна «мікротопонім», який широко використовують ономасти, але по-різному. Це зумовлено недостатнім опрацюванням науково-поняттєвого й термінологічного апарату ономастичної науки.

Метою статті є детальний аналіз праць та статей, у яких досліджуються мікротопоніми окремих регіонів, та теоретичних студій, де розглядається питання функціонування терміна «мікротопонім».

Виклад основного матеріалу. Уперше про мікротопонімію як розділ топоніміки заговорили 1964 р. на Всесоюзній нараді в Москві, яку організували Московський університет і Топонімічна комісія Московського філіалу Географічного товариства, де виступили науковці більшості республік СРСР. Російський ономаст В. А. Никонов висвітлив наукове значення мікротопонімії [19], а український вчений Ю. О. Карпенко звернув увагу перш за все на джерела й властивості мікротопонімії, обгрунтував зміст деяких термінів [9].

Однак ще раніше (1957) поняття «мікротопоніміка» вжив український дослідник О. Мельничук, який використав його у своїй статті «Топоніміка Кодимського району, Одеської області», хоча при цьому не навів ніякого тлумачення. З контексту дізнаємося, що в розумінні автора це назви полів, лісів, ярів та інших топографічних об'єктів [15, 59].

Наукове опрацювання мікротопонімів здійснила 1971 р. Т. І. Поляруш, хоча й у порівняльному аспекті, оскільки метою дослідження було визначення спільних і специфічних рис словотворення гідронімів, мікротопонімів, ойконімів [23]. Пізніше територіальні мікрооб'єкти Рівненщини дослідив Я. О. Пура [26].

У кандидатській дисертації «Мікротопонімія Чернівецької області в історичному аспекті (утворення на базі народної географічної термінології)» (1996) І. Г. Чеховський аналізує мікротопоніми на історико-географічному рівні. Зауважимо, що автор використав понад 10 тисяч найменувань, зібраних у більш ніж 270 населених пунктах [32].

О. І. Михальчук, досліджуючи мікротопонімію Підгір'я, звернула увагу на лексико-семантичне значення основ та структурно-словотвірні моделі. Визначила, що похідних від апелятивних основ у три рази більше, ніж від онімних. Найчастіше в ролі базових основ використовувалися географічні терміни, а з-поміж пропріальних – антропоніми [17].

Мікротопонімію Західного Поділля детально опрацювала Н. І. Лісяк. У науковий обіг дослідниця ввела понад 5 000 назв, які розглядаються двохаспектно: з погляду семантики твірних основ (відапелятивні й відонімні) та структурної організації (прості (однослівні) і складені мікротопоніми) [14].

Мікротопонімію Сколівщини кінця XVIII – початку XXI ст. вивчала Н. В. Сокіл. Як і в попередніх дисертаціях, основну увагу зосереджено на лексико-семантичній природі базових основ, їх етимології, словотворі та структурі на синхронному й діахронному рівнях. Доведено, що найбільшу кількість становлять відапелятивні найменування, за структурою – прості мікротопоніми лексико-семантичного способу творення [27].

У контексті українських говірок Закарпаття мікротопонімію басейну річки Уж різнопланово дослідила В. Ф. Баньої [2]. У роботі здійснено структурно-семантичний, назвотвірний та етимологічний аналіз назв на синхронному й діахронному зрізах. Новизною стало запровадження класифікації мікротопонімів за назвотвірними й структурно-семантичними характеристиками. Джерельною базою послужили 9 тисяч особисто зібраних дослідницею назв.

Комплексно проаналізувала мікротопонімію півночі Львівської області О. І. Проць [25]. Окрім вивчення мотивувальної бази, структурно-словотвірних особливостей мікротопонімів, дослідниця розглядає найменування малих географічних об'єктів із позиції свідомості номінатора, тобто в антропоцентричному аспекті.

Перелічені дисертації доводять, що в Україні здійснюється активний пошук адекватних методів та принципів дослідження мікротопонімного матеріалу, який сьогодні часто стає предметом аналізу, оскільки це маловивчений пласт онімної лексики.

Білоруська мікротопонімія почала вивчатися лише з другої половини ХХ ст. Є. М. Адамович досліджував ойконімію і мікротопонімію Случчини – південної частини Мінської області. У його кандидатській дисертації – «Тапанімія і мікратапанімія Случчыны» (1966) [1] – у науковий обіг введено 4 800 мікротопонімів. Мікротопоніми Ставбцовщини аналізував А. М. Прищепчик [24], мікротопонімією Брестщини займався В. М. Ємельянович [8], Гомельського і Петрикавського районів Гомельської області – М. М. Карсакова [4, 36]. Також 1974 р. вийшла праця М. В. Бірили та Ю. Ф. Мацкевич «Мікратапанімія Беларусі» [5], де проаналізовано мікротопоніми Брестської області, окремих районів Мінської та Гродненської областей.

Мікротопоніми українських сіл Східної Словаччини класифікує за семантикою, структурою М. Дуйчак [7], укладає «Словник мікротопонімів українських сіл Східної Словаччини».

Як бачимо, усі дослідження спрямовані на визначення статусу мікротопонімів з-поміж інших топонімів, особливостей їх структури, методів дослідження. Науковці вважають, що мікротопоніми – це назви невеликих географічних об'єктів локального значення. В основу визначення ставлять різні критерії (як лінгвальні, так і екстралінгвальні). Зокрема О. В. Суперанська бере до уваги: 1) співвіднесення з видом чи властивостями об'єкта називання; 2) поняттєвість, що виражає мікротопонім; 3) роль у житті людей; 4) локальну обмеженість [28, 37–38]. Н. В. Подольська вказує, що виділення кожного класу топонімів базується на основі відмінності об'єкта називання, а не відмінності самих географічних імен, оскільки ці відмінності, ця специфіка – об'єкт пошуку дослідника [21, 39].

Наведемо кілька версій трактування самого терміна. У проєкті В. В. Німчука «Українська ономастична термінологія» подано таке визначення: «Мікротопонім – назва об'єкта локального значення: *Облаз, Чуциник, Гутища, Зарінок* (гори й урочища в Довгому на Закарпатті)». Водночас «макротопонім – назва об'єкта ширшого значення: *Карпати, Дніпро, Полісся*» [20, 34]. Зауважимо, що до мікротопонімів дослідник не відносить назв кутків, присілків, хуторів, оскільки вважає, що це ойконіми [20, 31].

О. П. Карпенко – автор статті про мікротопонім в енциклопедії «Українська мова» – зазначає, що «мікротопонім – вид топоніма, власна назва невеликого місцевого географічного об'єкта та частини макрооб'єктів (лісків, урочищ, полів, сінокосів, стежок, пасовищ, окремих каменів тощо)». Вона також наголошує, що для цих назв здебільшого характерний

тісний зв'язок з апелятивами, особливо з географічними термінами; серед усіх видів власних назв вони найближче стоять до загальних слів, зберігаючи свою мотивованість. А межа між ними окреслюється завдяки тому, що мікротопоніми закріплені за конкретними фізико-географічними об'єктами. Значна їх частина виконує функцію локальних орієнтирів на прилеглій місцевості [31, 345].

Однак у «Словнику лінгвістичних термінів» Д. І. Ганича, І. Олійника трапляються тільки терміни *макротопонім*, *топонім*, що свідчить про недостатнє опрацювання цього питання. «Макротопонім – власна назва великого фізико-географічного об'єкта, який має широку сферу вживання, широко відомий: *Азія, Тихий океан*» [6, 124].

В енциклопедичному словнику за редакцією В. Н. Ярцевої в словникової статті «топоніміка» вказується, що, виходячи з величини об'єктів, встановлюються два основних яруси топонімії: 1) макротопонімія – назви великих природних чи створених людиною об'єктів і політико-адміністративних об'єднань; 2) мікротопонімія – індивідуалізовані назви малих географічних об'єктів, особливостей місцевого ландшафту (лісів, полів, урочищ і т. ін.). При цьому останні утворюють проміжний лексичний рівень, перехідний між апелятивами й топонімами [33, 516].

«Словник російської ономастичної термінології» подає як протиставлення два терміни. «Макротопонім – власна назва великого фізико-географічного об'єкта, що має широку сферу вживання, широко відомий». Як зауваження додано, що «макротопонім – зазвичай результат штучного процесу номінації, що відбувається під час систематизації об'єктів» [22, 78]. Водночас «мікротопонім – власна назва (частіше) природного фізико-географічного мікрооб'єкта, (рідше) створеного людиною, що має вузьку сферу вживання: функціонує в межах лише мікротериторії, відомий вузькому колу людей, що живуть поблизу названого мікрооб'єкта, у тому числі мікродронім, *мікроойконім* (виділення наше. – Н. В.), мікрооронім, мікрохоронім, назви урочищ, господарських угідь, мікроспоруд (колодязів, мостів, мисливських будиночків і т. ін.)». І знову ж таки зауваження про те, що «мікротопонім – результат природного процесу номінації: часто знаходиться на межі вживання назви загальної і власної, проте він не є «мікрословом». Багато з мікротопонімів дуже давні; вони об'єднуються в мікротопоніміні системи, що функціонують у межах одного населеного пункту» [22, 83].

Д. Г. Бучко пропонує замінити термін *макротопонім* на *анойконім*, а в словнику Н. В. Подольської знаходимо таке визначення: «Анойконім – власна назва незаселеного об'єкта на Землі, створеного людиною» [22, 30]. Тобто в поняття анойконім не входять назви кутків, присілків, хуторів, частин населеного пункту, що є заселені.

Свою типологію власних назв пропонує А. О. Білецький, відзначаючи, що поділ на апелятиви та оніми характерний для найдавніших часів. Згідно з його концепцією, «вся первинна номінативна лексика природної мови складається з елементів, які можна назвати загальними іменами, чи ... генонімами» [3, 167], яким протиставляються ейдоніми, тобто «елементи з індивідуалізаційною, чи з ідентифікаційно-індивідуалізацій-

ною, функцією» [3, 168]. Для назв частин поселень дослідник пропонує термін *синойконім* [3, 166].

Спірним залишається й зміст поняття «мікротопонім», зокрема те, які об'єкти можна зараховувати до цього класу, а які ні. Скажімо, О. В. Суперанська пропонує виключити з мікротопонімії назви вулиць, вказуючи, що це урбаноніми [28, 32–33]. Болгарський дослідник І. В. Дуріданов відносить до мікротопонімії всі ріки, що коротші ніж 50 км [16, 12]. Ю. О. Карпенко, Н. В. Подольська назви протічних водних об'єктів, навіть найдрібніших, відносять до гідронімів, а назви боліт, дрібних озер – до мікротопонімів. Сьогодні ономасти більше схиляються до думки, що всі без винятку назви водних об'єктів – гідроніми. Вважаємо, що вчені часто сплутують фізичні показники з лінгвістичними критеріями, на основі яких можливий поділ на онімні класи. Проблемою в цьому виступає також нерозробленість таких критеріїв не лише в мікротопоніміці, але й у топонімічній науці загалом.

О. В. Суперанська говорить про три яруси назв: макротопонімія (чи надтопонімічний ярус) – топонімія – мікротопонімія. Вона порівнює ці складові, намагається визначити їх особливі категоріальні ознаки й зазначає, що мікротопонімія – факт однієї мови і продукт творчості одного народу. Зміна населення призводить до зміни мікротопонімії [28, 38]. А відношення мікротопонімічних, топонімічних і макротопонімічних об'єктів – це відношення частин і цілого [29, 168].

Дослідниця визначає, що мікротопоніми – це індивідуальні назви невеликих природних і штучно створених об'єктів. Зазвичай це безпосередні назви, співвідносні з видом чи властивостями названого об'єкта. Такі назви лексично зрозумілі [28, 38]. Однак вони, як правило, не можуть бути виражені в масштабі карти.

Мікротопоніми розглядаються як первинні найменування будь-яких об'єктів, що ще не конституювані як топоніми. Тому виходить, що всі географічні назви (за невеликими винятками) пройшли через стадію мікротопонімії [29, 165–166].

Порівнюючи мікротопоніми, топоніми і макротопоніми, О. В. Суперанська виокремлює їх спільні ознаки: 1) вони є номінативними одиницями; 2) це власні імена, які реально існують і мають, окрім того, і загальні назви; 3) вони прив'язані до місця та є індивідуальними.

Відмінності полягають у: 1) розмірах і якості об'єктів; 2) їх ролі в житті людини; 3) безпосередності багатьох мікротопонімів, опосередкованості більшості топонімів, спеціальному призначенні макротопонімів; 4) випадковості мотивації більшості топонімів і мікротопонімів та не випадковості мотивації багатьох макротопонімів; 5) побутовій «поняттевості» мікротопонімів, географічній зрозумілості макротопонімів і незрозумілості топонімів; 6) входженні в різні системи.

Ю. О. Карпенко зауважує, що належність до класу визначається не розмірами, а характером відповідних географічних об'єктів [9, 15] і виокремлює такі особливості мікротопонімів: а) обмеженість у сфері вживання цих назв (відомі відносно небагатьом людям); б) мікротопоніми легко змінюються, замінюються чи зникають узагалі; в) це фактор, що дозволяє

орієнтуватися в географічному мікрорайоні; г) дистанція між власними і загальними назвами мінімальна, а тому її найлегше здолати; г) діяхронічно мікротопоніми менш виразні власні імена, ніж інші топоніми; д) у мікротопонімії дуже поширене вживання загальних назв у функції власних без будь-яких словотворчих (морфологічних) змін цих назв; е) характерною є топонімічна метонімія, тобто перенесення за суміжністю назви з одного географічного об'єкта (давнішого) на інший; е) у мікротопонімії нема специфічних формантів; для неї характерні безформантні утворення; ж) більшість мікротопонімів у слов'ян утворено від власних імен – географічних й особових.

Визначаючи особливості топонімії і мікротопонімії, Л. О. Климкова окреслює їх спільні ознаки:

- 1) безпосередня зумовленість позамовними факторами;
- 2) подвійність називання відповідного об'єкта, тобто наявність інших його найменувань; входження у двочленний чи багаточленний ряд найменувань цього об'єкта;
- 3) варіювання в усному мовленні;
- 4) системна організація;
- 5) наявність у структурі значення не тільки номінативного компонента, але й емоційно-експресивного забарвлення.

Існування цих інтегральних ознак зумовлене тим, що мікротопоніміка – частина власне топоніміки [11, 17–18].

Специфічні властивості мікротопонімів дослідниця відображає у вигляді такого комплексу:

- а) семантична вмотивованість більшості мікротопонімів;
- б) недовговічність;
- в) функціонування в морфологічних і фонетичних варіантах, дублетах;
- г) частотність структурного оформлення у вигляді словосполучень і прийменниково-відмінкових конструкцій;
- г) тісний зв'язок із панівним діалектом;
- д) переважна одномовність через відомість лише обмеженому колу людей [11, 18].

Істотним диференціатором також є ознака відсутності письмової фіксації. Цим мікротопоніми відрізняються від топонімів, бо назва навіть найменшого населеного пункту зафіксована на карті [11, 19].

Без сумніву, за допомогою поділу географічних об'єктів на основі фізичних параметрів та реалій не можна розробити лінгвістичну класифікацію топонімів. Для цього необхідно, перш за все, вивчити мовні особливості кожної топонімної підсистеми, у результаті чого можна буде говорити про створення лінгвістичної класифікації топонімів на класи. Безперечно, мікротопоніми мають свою специфіку, зумовлену передовсім сутністю цього виду імен.

Отже, можемо назвати такі некатегоріальні (нелінгвістичні) ознаки мікротопонімів:

1. Вузьколокальність (вузький діапазон функціонування), мало-відомість.

2. Це назви малих за розміром об'єктів, за допомогою яких можемо орієнтуватися в географічному мікрорайоні чи мікропросторі.

3. Рухливість, мінливість і недовговічність, що зумовлено зміною поколінь чи мешканців.

4. Нефіксованість у писемних джерелах, усна передача жителями населеного пункту.

5. Побутова зрозумілість.

Таким чином, основними ознаками, найсуттєвішими для визначення опозиції мікротопонімія – власне топонімія (і макротопонімія) є, окрім розміру і змісту об'єкта, сфера вживання, умови, обсяг, діапазон функціонування, ступінь відомості одиниць, відсутність письмової фіксації. Усі інші ознаки можна розглядати як додаткові [11, 20].

З-поміж категоріальних ознак мікротопонімів як мовних знаків, базуючись на дослідженнях Ю. О. Карпенка, О. В. Суперанської, Л. О. Климкової, можна виділити:

- 1) близькість до загальних назв;
- 2) менша стандартність моделей;
- 3) семантична вмотивованість;
- 4) наявність морфологічних і фонетичних варіантів;
- 5) переважання прийменниково-відмінкових та двослівних описових конструкцій;
- 6) базові лексеми часто відображають діалектні особливості місцевої говірки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, характер семантики мікротопонімів зумовлений вторинністю мікротопонімів (як і всіх власних назв) та близькістю до апелювативного пласту лексики, рухливістю кордонів між обома пластами – властивість, що відрізняє мікротопонімію від власне топонімії, тим більше – від антропонімії.

Необхідність фіксації цих назв актуальна тому, що в процесі історичного розвитку мікротопоніми часто змінюють свою форму, витісняються іншими назвами або й зникають взагалі, відомі лише місцевим жителям, рідко фіксуються в письмових джерелах. У зв'язку з цим важливо засвідчити їх і таким чином зберегти для наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адамович Е. М. Топонимия и микропонимия Случчины : автореф. дисс. ... канд. филол. наук. Минск, 1966. 20 с.
2. Баньої В. Ф. Мікротопонімія басейну річки Ужа : (на матеріалі українських говірок Закарпаття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 2009. 20 с.
3. Белецкий А. А. Лексикология и теория языкознания (ономастика). Киев : Изд-во Киев. ун-та, 1972. 209 с.
4. Бірыла М. В. Беларуская анамастыка (З гісторыі развіцця. Сучасны стан. Перспектывы і напрамкі). *Повідомлення української ономастичної комісії*. Вип. 7 / ред. кол.: П. Левченко та ін. Київ : Наукова думка, 1968. С. 30–37.
5. Бірыла М. В. Мікратопанімія Беларусі. Матэрыялы. Мінск : Навука і тэхніка, 1974. 326 с.
6. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

7. Дуйчак М. Мікротопонімія українських сіл Східної Словаччини. (Лексико-семантичні групи та структура). *Науковий збірник музею української культури у Свиднику*. Братислава : Словацьке пед. вид-во, 1994. С. 260–372.
8. Емельянович В. М. Мікротопонимия северо-западной части Брестской области : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Минск, 1982. 25 с.
9. Карпенко Ю. А. Свойства и источники микропонимии. *Микропонимия : материалы совещания* / отв. ред. О. Ахманова. Москва : Изд. Моск. ун-та, 1967. С. 15–22.
10. Кириллова Л. Е. Микропонимия бассейна Валы (в типолог. освещении) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.07. 1993. 23 с.
11. Климкова Л. А. Нижегородская микропонимия в языковой картине мира : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01. Москва, 2008. 65 с.
12. Климкова Л. А. Региональная ономастика. Микропонимия Арзамасского района Горьковской области. Горький, 1985. 97 с.
13. Кузнецова Н. А. Словарь микропонимов Пензенской области. Пенза : Изд-во ПГПУ им. В. Г. Белинского, 2003. 125 с.
14. Лісняк Н. І. Мікротопонімія Західного Поділля : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Ужгород, 2004. 20 с.
15. Мельничук О. Топоніміка Кодимського району, Одеської області. *Мовознавство*. 1957. Т. XIV. С. 52–61.
16. Микропонимия : материалы совещания / отв. ред. О. Ахманова. Москва : Изд. Моск. ун-та, 1967. 156 с.
17. Михальчук О. І. Мікротопонімія Підгір'я : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 1998. 16 с.
18. Никонов В. А. Введение в топонимику. Москва : Наука, 1965. 180 с.
19. Никонов В. А. Научное значение микропонимии. *Микропонимия : материалы совещания* / отв. ред. О. Ахманова. Москва : Изд. Моск. ун-та, 1967. С. 5–14.
20. Німчук В. В. Українська ономастична термінологія (Проект). *Повідомлення української ономастичної комісії. Вип. 1* / відп. ред. К. К. Цілуйко. Київ : Наукова думка, 1966. С.24–43.
21. Подольская Н. В. Микропонимы в древнерусских памятниках письменности. *Микропонимия : материалы совещания* / отв. ред. проф. О. Ахманова. Москва : Изд. Моск. ун-та, 1967. С. 39–53.
22. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / отв. ред. А. В. Суперанская. 2-е изд., переработ. и доп. М. : Наука, 1988. 192 с.
23. Поляруш Т. И. Сравнительное исследование словообразования гидронимии, микропонимии и ойконимии (на материале топонимии северо-восточного Левобережья Украины) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.661. Київ, 1971. 24 с.
24. Прищепчик А. М. Микропонимия Столбцовщины : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10661. Минск, 1970. 21 с.
25. Проць О. І. Мікротопонімія півночі Львівської області : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Укр. мова». Львів, 2011. 18 с.
26. Пура Я. О. Походження назв територіальних мікрооб'єктів Рівненщини. Т. І. Рівне, 1990. 206 с.
27. Сокіл Н. В. Мікротопонімія Сколівщини : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Львів, 2007. 20 с.
28. Суперанская А. В. Микропонимия, макропонимия и их отличие от собственно топонимии. *Микропонимия : материалы совещания* / отв. ред. О. Ахманова. Москва : Изд. Моск. ун-та, 1967. С. 31–38.

29. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва : Наука, 1973. 366 с.
30. Толбина Т. В. Микропонимия Воронежской области: особенности номинации : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Воронеж, 2003. 20 с.
31. Українська мова. Енциклопедія / ред. кол.: В. М. Русанівський та ін. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. : іл.
32. Чеховський І. Г. Мікропонимія Чернівецької області в історичному аспекті (утворення на базі народної географічної термінології) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01. Чернівці, 1996. 24 с.
33. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. 2-е изд. Москва : Большая российская энциклопедия, 1998. 685 с.
34. Яценко А. И. Лингвистический анализ микропонимов определённого региона : курс лекций для студентов филологических факультетов педагогических институтов. Вологда, 1977. 60 с.

REFERENCES

1. Adamovich, Ye. (1966). Toponymy and microtoponymy of Slutsk district: avtoref. diss. na soiskaniie uch. stiepieni kand. filol. nauk. Minsk. [in Russian]
2. Banioi, V. (2009). Microtoponymy of the Uzh River basin (based on the material of Ukrainian dialects of Zakarpattia) : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 "Ukr. mova". Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]
3. Bielietkii, A. (1972). Lexicology and theory of linguistics (onomastics). K.: Izd-vo Kiiev. un-ta, 1972. [in Russian].
4. Biryła, M., Liemtsiugova, V. (1968). Belarusian onomastics (Since history of its development. Current state. Perspectives and directions). Povidomlennia ukrainskoi onomastychnoi komisii. Vyp. 7 / red. kol. : S. Levchenko ta in. K. : Naukova dumka. S. 30–37. [in Belarusian].
5. Biryła, M., Matskevich, Yu. (1974). Microtoponymy of Belarus. Materials. Minsk: Navuka i tekhnika. [in Belarusian].
6. Hanych, D., Oliynyk, I. (1985). Dictionary of linguistic terms. K.: Vyscha shkola. [in Ukrainian].
7. Duichak, M. (1994). Microtoponymy of Ukrainian villages in Eastern Slovakia. (Lexical and semantic groups and structure). Naukovyi zbirnyk muzeiu ukrainskoi kultury u Svydnyku. Bratislava: Slovatske ped. vyd-vo. S. 260–372. [in Ukrainian].
8. Yemelianovich, V. (1982). Microtoponymy of the northwestern part of Brest region: avtoref. dis. na soiskaniie uch. stiepieni kand. filol. nauk. Minsk. [in Belarusian].
9. Karpenko, Yu. (1967). Properties and sources of microtoponymy. Mikrotoponimiia : materialy soveshchaniia / otv. red. O. Akhmanova. M.: Izd. Mosk. un-ta. S. 15–22. [in Russian].
10. Kirillova, L. (1993). Microtoponymy of the Vala River basin (in typological perspectives): avtoref. diss. na soiskaniie uch. stiepieni kand. filol. nauk: 10.02.07. [in Russian].
11. Klimkova, L. (2008). Nizhnii Novgorod microtoponymy in linguistic view of the world : avtoref. dis. na soiskaniie uch. stiepieni d-ra filol. nauk : 10.02.01. [in Russian].
12. Klimkova, L. (1985). Regional onomastics. Microtoponymy of Arzamas district of Gorky region. Gorkii. [in Russian].
13. Kuznietsova, N. (2003). Dictionary of microtoponyms of Penza region. Penza : Izd-vo PGPU im. V. Bielinskogo. [in Russian].

14. Lisniak, N. (2004). Microtoponymy of Western Podillia: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01. Uzhhorod. [in Ukrainian].
15. Melnichuk, O. (1957). Toponymics of Kodimski district, Odessa region. *Movoznavstvo*. T. XIV. S. 52–61. [in Ukrainian].
16. Akhmanova, O. (Ed.) (1967). *Mikrotoponimiia: materialy soveshchaniia* / Izd. Mosk. un-ta. [in Russian].
17. Mykhalchuk, O. (1998). Microtoponymy of Pidgii: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01. K. [in Ukrainian].
18. Nikinov, V. (1965). *Introduction to toponymy*. M. : Nauka. [in Russian].
19. Nikonov, V. (1967). Scientific importance of microtoponymy. *Mikrotoponimiia: materialy sovieshchaniia* / otv. red. O. Akhmanova. M. : Izd. Mosk. un-ta. S. 5–14. [in Russian].
20. Nimchuk, V. (1966). Ukrainian onomastic terminology (Project). *Povidomlennia ukraïnskoi onomastichnoi komisii*. Vyp. 1 / vidp. red. K. Tsiluiko. K.: Naukova dumka. S. 24–43. [in Ukrainian].
21. Podolskaia, N. (1967). Microtoponymy in Old Russian documents of writing. *Mikrotoponimiia: materialy sovieshchaniia* / otv. red. prof. O. Akhmanova. M. : Izd. Mosk. un-ta. S. 39–53. [in Russian].
22. Podolskaia, N. (1988). *Dictionary of Russian onomastic terminology* / otv. red. A. Supieranskaia. 2-ie izd., pererobot. i dop. M. : Nauka. [in Russian].
23. Poliarush, T. (1971). A comparative study of the word formation of hydroponymy, microtoponymy and oykonomy (based on the toponymy of the north-eastern Left Bank of Ukraine : avtoref. dis. na soiskaniie uch. stiepieni kand. filol. nauk: spets. 10.661. K. [in Russian].
24. Prishchepchik, A. (1970). Microtoponymy of Stolbtsy district: avtoref. dis. na soiskaniie uch. stiepieni kand. filol. nauk: 10661. Minsk. [in Belarusian].
25. Prots, O. (2011). *Mikrotoponimiia pivnochi Lvivskoi oblasti* [Microtoponymy of the north of Lviv region]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 «Ukr. Mova». Lviv. [in Ukrainian].
26. Pura, Ya. (1990). Origin of the names of territorial micro-objects of Rivne region. Rivne. [in Ukrainian].
27. Sokil, N. (2007). Microtoponymy of Skoliv district: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 «Ukrainska mova». Lviv. [in Ukrainian].
28. Supieranskaia, A. (1967) Microtoponymy, macrotoponymy and their difference from the actual toponymy. *Mikrotoponimiia : materialy sovieshchaniia* / otv. red. O. Akhmanova. M. : Izd. Mosk. un-ta. S. 31–38. [in Russian].
29. Supieranskaia, A. (1973). *General theory of proper name*. M.: Nauka. [in Russian].
30. Tolbina, T. (2003). Microtoponymy of Voronezh region: features of the nomination : avtoref. dis. na soiskaniie uch. stiepeni kand. filol. nauk: 10.02.01. Voronezh. [in Russian].
31. Rusanivskyi, V. (eds.) (2004). *Ukrainska mova. Entsyklopediia* / 2-he vyd., vypr. i dopov. K. : Vyd-vo “Ukr. entsyklopediia” im. M. Bazhana. [in Ukrainian].
32. Chekhovskiy, I. (1996). Microtoponymy of Chernivtsi region in historical aspect (formation based on folk geographical terminology) : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ist. nauk: spets. 07.00.01. Chernivtsi. [in Ukrainian].
33. Yartseva, V. (ed.) (1998). *Yazykoznanie. Bolshoi entsyklopedichieskii slovar* / 2-ie izd. M. : Bolshaia rossiiskaia entsyklopediia.

34. Yashchenko, A. (1977). Linguistic analysis of microtoponyms of a certain region: a course of lectures for students of philological faculties of pedagogical institutes. Vologda, 1977. [in Russian].

MICROTOPYMS AS A SEPARATE CLASS OF ONYMS

Nadiia SLIUZAR (WEBER)

candidate of philological sciences, lecturer of Kalush College of culture and arts (Ukraine, Kalush)

E-mail: weber_nadja@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-2477-7968

The article gives an overview of the main theoretical works in which the issue of the functioning of the term «microtoponym» is analysed. The ambiguity of definition and interpretation is due to insufficient elaboration of the terminological apparatus of onomastic science. However, the research of regional microtoponymy is of particular importance, as it not only enriches Ukrainian onomastics with new, valuable material, but also contributes to the deepening of the theoretical and methodological foundations of studying the names of micro-objects and is relevant in the subsequent analysis of onyms. In the Ukrainian onomastic science there are a number of scientific researches devoted to the study of names of micro-objects in particular regions. Thus, Ye. Che-repanova studied the micro-toponymy of the Chernihiv and Sumy Polisia, Ya. Pura – Rivne region, N. Lisniak – West Podillia, O. Mikhalchuk – Pidgiriia, N. Sokil – Skoliv district, V. Banio – basin of the Uzh River, O. Zainchkovska – south-eastern Podillia, O. Prots – north of L'viv region, R. Liashenko analysed the microtoponyms of Kirovohrad, and I. Chekhovskiy researched the microtoponymy of the Chernivtsi region in the historical aspect. Microtoponyms are characterized by close connection with the appellative vocabulary, limited field of using and functioning, informality and non-fixity, transmission through direct oral communication, formation based on dialectical vocabulary, variability. They arise as a result of natural folk art and are not amenable to administrative influence.

Thanks to them, we can establish many lost words that are not present in modern linguistic usage, as well as our own names and surnames of our ancestors, to show the role of languages of different peoples in shaping the anonymous space of a territory. These names reflect both our past and our present. The need for their fixation is relevant because in the course of historical development, micro-onyms often change their shape, are displaced by other names, or disappear altogether, known only to locals, rarely recorded in written sources.

Key words: *microtoponym, onomastics, toponym, macrotoponym, onym, appellative.*

Статтю подано до редакції 5.11.2019.